

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 6
Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 6 Kærsgård Strand,
Vandplasken og Liver Å

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Forside: Torben Ebbensgaard
Øvrige: Naturstyrelsen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

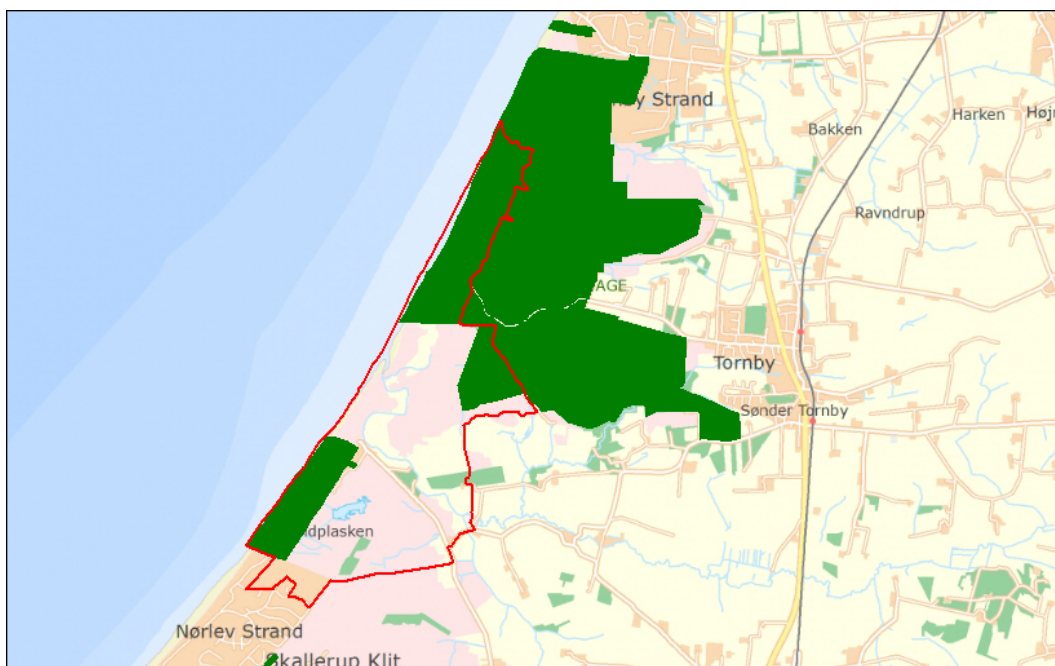
978-87-7279-892-9

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N6 *Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å*, og vedrører Naturstyrelsens arealer på ca. 150 ha.

Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærk grøn farve) i området.

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan.

For supplerende læsning henvises til

<http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Skov/Statsskovene/Drift/Driftsplan/Vendsyssel/>

Naturstyrelsen skal udarbejde et resumé af plejeplanen, som skal indgå i en kommunal/statslig Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015.

Områdebeskrivelse

Habitatområdet ligger nord og syd for Liver Å's udløb. Nord for er det især klitterne vest for Tornby Klitplantage og syd for er det området omkring Vandplasken. Vandplasken er en klitsø på hævet havbund med kalkholdige rigkær. Mod øst ses istidshavets kystskrænt og ovenfor denne har flyvesandet dannet mindre klitter. Langs kysten findes nyere høje klitter. Områdets store variation og høje kalkindhold giver mulighed for en særdeles artsrig flora med mange sjældne og halvsjældne plantearter samt et rigt dyre liv især insekter.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Billede 2 Liver Å's afsnørede gamle åslyng, på indersiden af den yderste klitrække

Inden for området administrerer Naturstyrelsen tre del-arealer:

1. Klitter ud vest for Tornby Klitplantage: ca 2 km lang og 400 m bred strækning syd for Yxenbækkens udløb. Klitterne her er meget kuperede, kalkholdige og artsrige klitter. I forbindelse med Liver Å's afsnørede å-slyng findes rigkær og rørskov.

2. Hønsbakkerne veksler mellem tørre og fugtige klitter og rummer mange buske, især ene og havtorn.

3. Kærsgård Strand vest for det græssede areal ved Vandplasken., rummer flere klittyper og enkelte kalkrige klitlavninger.

Ud over de kortlagte habitatnaturtyper rummer området også forstrand og klitdannelser, hvide klitter, kystklitter med havtorn, søtyper mm.

Tabel A Naturtyper og arter i plejeplanen

Naturtype/art	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	2130	Grå/grøn klit	71
	2190	Klitlavning	6
	2250	Enebærklit	2
	7230	Rigkær	2
Ialt			82
(Levesteder for) arter	1065	Hedepletvinge	Ikke vurderet
	1355	Odde	Ikke vurderet
	1903	Mygblomst	Ikke vurderet

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området. Desuden vises de arter fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette forvaltning) i Naturstyrelsens del af området.

Udtrykket "Ikke vurderet" vidner om, at der ikke findes nogen arealregistrering for arter.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Lysåbne naturtyper

Der foretages *løbende* pleje ved f.eks. græsning på klitterne (Hønsbakkerne).

Der foretages *enkeltstående* indgreb i form af rydning af opvækst i klittyperne samt – med henblik på udvikling af mere rigkær – på et areal, der ikke er kortlagt som habitatnatur.

Tabel B Mål for lysåbne naturtyper

			Periodens mål	Ha (ca.)
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Naturtypebevarende pleje	70
	2190	Klitlavning	Naturtypebevarende pleje	6
	2250	Enebærklit	Naturtypebevarende pleje	2
	7230	Rigkær	Naturtypebevarende pleje	2
Potentiel habitatnatur			Udvikling mod 7230 Rigkær	<1

Tabel C Pleje af hensyn til lysåbne naturtyper

		Naturtype	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Bekæmpelse af invasive arter	nyt	1
			Rydning af bevoksning	eksisterende	9
			Rydning af opvækst	eksisterende	1
				nyt	1
			Græsning	eksisterende	16
	Hegning	eksisterende	16		
	2190	Klitlavning	Rydning af opvækst	nyt	< 1
			Græsning	eksisterende	5
	2250	Enebærklit	Rydning af opvækst	nyt	< 1
			Græsning	eksisterende	2
7230	Rigkær	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslæde	eksisterende	1	
		Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslæde	nyt	1	
Potentiel habitatnatur			Rydning af opvækst	nyt	< 1

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Bemærk, at hvis 100 ha ryddes for opvækst eller invasive arter der dækker 2 % , regnes det som rydning af 2 ha.

❖ Arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. I nogle tilfælde kan der være behov for en særlig artsindsats. Disse tiltag fremgår af tabel G.

Der iværksættes rydninger og slån timer med henblik på udvidelse af potentielle levesteder for Mygblomst og Hedepletvinge.

	Periodens mål	Ha (ca.)
1065 Hedepletvinge	Etablering af potentielt levested for arten	1
	Sikring af artens levested	<1
1355 Odder	Sikring af artens levested	<1
1903 Mygblomst	Etablering af potentielt levested for arten	1
	Sikring af artens levested	<1

Tabel F Mål for arter

Tabel G Specifik artspleje

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Antal enheder	Enhed
1065 Hedepletvinge	Anden særlig udformning af arealplejen	nyt		
	Bekæmpelse af invasive arter	nyt	<1	ha
1355 Odder	Ingen indsats i perioden aht. art alene			
1903 Mygblomst	Anden særlig udformning af arealplejen	nyt		

I tabel G er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Når der i tabel G står "Ingen indsats i perioden aht. art alene", betyder det, at Naturstyrelsen ikke planlægger yderligere indsats for denne art end den pleje, der er oplyst under naturtyperne.

Ved rydningerne for Mygblomst og Hedepletvinge foretages skånsom pleje på relativt små delarealer for ikke at skade strukturer som fx tuer i rigkæret for Mygblomst og for at fremme eksisterende bevoksninger med værtsplanten for hedepletvingelarver.

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medvirke med ca. 1 ha til den udvidelse af hedepletvingens levested, som Natura 2000-planen fordrer, og også med ca. 1 ha til den ligeledes fordrede udvidelse af mygblomstens levested.

❖ Ændring af naturtype

Som tidligere nævnt skal nogle af områdets arealer uden habitatnatur udvikle sig til naturtyper på sigt. Tabel H viser, hvad periodens indsats forventes at betyde for de enkelte naturtyper udstrækning på sigt.

Udvidelsesmål	Forøgelse på sigt, ca. ha
Udvikling mod 7230 Riggær	<1
<i>Ialt</i>	<i><1</i>

Tabel H Planlagte udvidelser af naturtyper

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å.

Inden for området administrerer Naturstyrelsen tre del-arealer:

1. Klitter ud vest for Tornby Klitplantage: ca 2 km lang og 400 m bred strækning syd for Yxenbækkens udløb. Klitterne her er meget kuperede, kalkholdige og artsrige klitter. I forbindelse med Liver Å afsnørrede åslyngede findes rigkær og rørskov.
2. Hønebakkerne veksler mellem tørre og fugtige klitter og rummer mange buske, især ene og havtorn.
3. Kærsgård Strand vest for det græssede areal ved Vandplasken, rummer flere klittyper og enkelte kalkrige klitlavninger.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejt af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	2130	Grå/grøn klit	71
	2190	Klitlavning	6
	2250	Enebærklit	2
	7230	Rigkær	2
<i>Ialt</i>			82

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i 2 tabeller:

- Lysåbne naturtyper
- Planlagte udvidelser af naturtyperne

I tabel b skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen.

Tabel b Planlagt indsats for lysåbne naturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Bekæmpelse af invasive arter	nyt	1
		1
Rydning af uønsket opvækst	eksisterende	10
	nyt	2
		12
Slåning eller slæt	eksisterende	1
	nyt	1
		3
Græsning	eksisterende	23
		23

Udvidelsesmål	Forøgelse på sigt, ca. ha
Udvikling mod 7230 Riggkær	<1
Ialt	<1

Tabel d Planlagte udvidelser af naturtyper

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Herudover planlægger Naturstyrelsen en særlig indsats for Hedepletvinge og Mygblomst som fremgår af tabel e.

Tabel e Planlagt indsats for arter *udover* indsatsen for naturtyperne

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt
1065 Hedepletvinge	Anden særlig udformning af arealplejen	nyt
	Bekæmpelse af invasive arter	nyt
1903 Mygblomst	Anden særlig udformning af arealplejen	nyt

I tabel e er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medvirke med ca. 1 ha til den udvidelse af hedepletvingens levested, som Natura 2000-planen fordrer, og også med ca. 1 ha til den ligeledes fordrerede udvidelse af mygblomstens levested.

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen for Natura 2000-område nr. 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å.

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside:

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/Se_Planerne/001_125/6_Kaersgaard.htm

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

Indenfor Natura 2000-området er der to landskabs- og naturvidenskabelige fredninger:

Vandplasken på 190 ha fra 1960 og Liver Ås udløb på 115 ha fra 1956. Fredningen ved Vandplasken rummer også det statslige areal ved Kærsgård Strand, mens fredningen ved Liver Å's udløb blot grænser op til statens arealer.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes, vil de lysåbne arealer blive plejet i henhold til bl.a. Naturstyrelsens naturplejestrategi og lokale driftsplan. Arealerne vil blive drevet uden gødskning, sprøjtning eller omlægning. Alle forekomster af naturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes. Der er risiko for, at tilgroning vil ændre arealet og tilstanden af naturtyperne, og muligheden for genindvandring af Mygblomst og Hedepletvinge vil blive forringet.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

- Den planlagte plejetiltag vil påvirke arealet og tilstanden af naturtyper samt udbredelsen af arter i området,
- Plejeindgrebene (med henblik) på lysåben natur vil påvirke det åbne landskab.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder tilgroning og invasivearter. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via rydning, slåning og afgræsning samt bekæmpelse af invasivearter. Den planlagte drift og pleje fastholder og/eller genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere artsfattige og "trivielle" naturtyper.
Befolkningen	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området ændres ikke som følge af planen. De gode muligheder for rekreativ

udnyttelse er således uændrede.

**Menneskers
sundhed** X

Fauna og flora X

Området rummer mange rødlistede arter og flere bilag IV-arter.

Markfirben har en stor bestand, Spidssnudet Frø en mindre og Odder forekommer mest strejfende i området. Løgfrø forekommer lige uden for området og kunne potentielt forekomme i Hønsbakkerne. Alle bilag IV-arter får forbedrede levesteder.

De mange rødlistede arter tilgodeses også, men det kan ikke udelukkes at Sortstrubet Bynkefugl vil få / har fået forringet forhold pga rydninger i klitterne ud for Tornby Klitplantage. Disse rydninger tilgodeser dog alle andre rødlistede arter der er mere truede fx Sortbrun Blåfugl og Hvidgrå Draba samt en række rødlistede svampe, især vokshatte. Pukkellæbe og Mose-Vintergrøn fremmes af slåning af rigkær. Karmindompap yngler uregelmæssigt i de krat der ikke planlægges ryddet i denne planperiode. Mosehornugle har tidligere forsøgt at yngle i området ved Kærsgård Strand og Vandplasken.

Jordbund X

Vand X

Luft X

**Klimatiske
faktorer** X

**Materielle
goder** X

Landskab X

Rydning af opvækst i klitterne sikre oplevelsen af de meget kuperede og markante klitter.

**Kulturarv,
herunder
kirker** X

**Arkitektonisk
arv** X

**Arkæologisk
arv** X

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der

vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogrammer. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

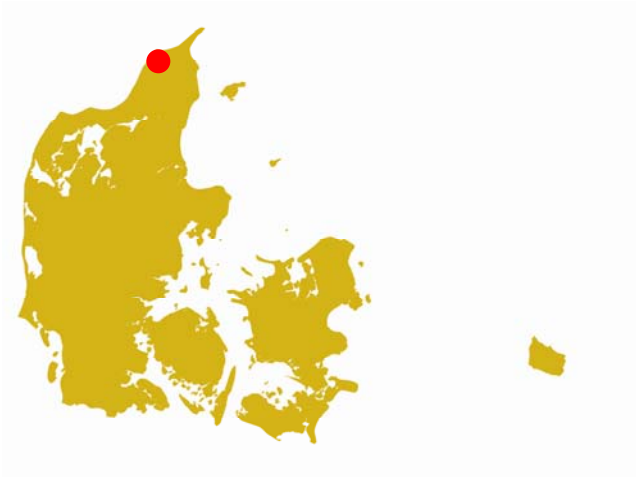
j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område nr. 6 *Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte. Hvis ikke plejeplanen iværksættes, vil naturtyperne blive plejet/drevet med vidtgående naturhensyn i henhold til styrelsens øvrige planer og strategier. Alle forekomster af naturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes. Der er risiko for, at områdets naturtyper vil gro til og arealet og naturkvaliteten vil falde. Muligheden for indvandring af Mygblomst og Hedepletvinge forringes eller forsvinder.

Plejeplanen forventes at sikre og forbedre naturtilstanden i området ved hjælp af ekstensiv drift og pleje af de lysåbne naturtyper på områdets udpegningsgrundlag. Området rummer vigtige forekomster af truede rødliste arter og beskyttelseskrævende bilag IV arter. De mest truede rødlistearter og de vigtigste bilag IV-arters forekomst er ligeledes afhængig af plejeplanens indsats. Denne sikrer også landskabelige og rekreative værdier.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk